

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครอง ในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ The Study of Young Children Parents' Opinion on Museum Visitting Parental Handbook

เพลิกา โลหารขุน (Pelika Lonarnchun)*

ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (Dr.Suchinda Khajonrungsilp)**

ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (Dr.Boonchirt Phinyoanantaphong)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: คู่มือผู้ปกครอง, พิพิธภัณฑ์, เด็กปฐมวัย

Keywords: Parental handbook, Museum, Young children

* นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The objectives of this research were to investigate and compare young children parents' learning before and after using the museum visiting parental handbook and study the satisfaction of parents after using the museum visiting parental handbook. The sample consisted of 30 parents who take their children for visiting the national museum of Bangkok and was willing to join the research project. Tool used in this research were the museum visiting parental handbook, the assessment form of parent's learning about young children parents' rolls when they take their children to study in the museum with reliability of .79, the assessment form of parent's learning about the importance of using the museum visiting parental handbook with reliability of .79 and the satisfaction assessment form of parents with reliability of .76.

Mean, Standard deviation and Dependent t-test for dependent sample data analysis. The findings revealed that : [1] Parent's learning about young children parents' rolls when they take their children to study in the museum after using the museum visiting parental handbook was higher with the statistical at level .01 [2] Parent's learning about the importance of using the museum visiting parental handbook after using the museum visiting parental handbook was higher with the statistical at level .01 [3] The satisfaction of parents after using the museum visiting parental handbook was highest.

ความเป็นมาและความสำคัญ

สภาพสังคมปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตหลายด้าน [1] ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท เช่น การประสบปัญหาวิกฤตการณ์ที่เป็นผลกระทบจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศ ทั้งทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยขาดการคัดกรองและเลือกสรรในส่วนที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปและนำไปสู่ค่านิยม และพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม และบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549: 35) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองและครูต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพราะประสบการณ์และการเรียนรู้ที่เกิดในวัยเด็ก จะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ [2] ซึ่งเกิดจากสังคม สภาพแวดล้อม และครอบครัว (Erikson. 1963: 42)

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็กจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง [3] นิตยา ภัทสรศิริ และวราสี ทองสวัสดิ์ (2523: ก) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กว่า เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดของประเทศ เด็กเป็นสิ่งที่รักและความหวังสูงสุดของพ่อแม่ อนาคตของครอบครัว ของชุมชน ของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กที่จะเจริญเติบโตเป็นประชากรผู้รับภาระของประเทศในอนาคต เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูและปลูกฝังอย่างถูกต้องให้มีพื้นฐานทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ และสังคม พร้อมกับสภาพสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี ทั้งจะมีความสามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการ เป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณค่าคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทของครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จึงกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ไว้ 3 เรื่องหลัก คือ

การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ การเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ และการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข

การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย เช่น ชุมชนควรมีบทบาทในการดูแลเด็กและเยาวชน โดยอาศัยความสัมพันธ์อันดี เครือญาติ ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนเกิดจิตสำนึก และเชิดชูภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ หรือการกระจายโอกาสทางการศึกษาในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

การจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเข้มแข็ง [4] พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสังคมโลก เพราะพิพิธภัณฑ์สถานจะเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้คนไทยเข้าใจแก่นแท้ของวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชาติ การเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตของบรรพบุรุษจะทำให้เรารู้จักสังคมที่เราเป็นสมาชิกอยู่ด้วยคนหนึ่ง [5] และเข้าถึง “ความรู้สึกร่วม” ของสังคมอย่างจริงจัง ซึ่งการเรียนรู้ผ่านสิ่งของและเรื่องราวต่างๆ นี้ก็เท่ากับการทำความรู้จักสังคมของตนเอง เป็นการปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความมุ่งมั่นในปณิธานแห่งชาติ และความเข้าใจในวัฒนธรรมประจำชาติ [6] (วินัย พงศ์ศรีเพียร. 2543: 3) เช่น การย้อนไปเรียนรู้เรื่องราวในอดีต จะทำให้เกิดความเข้าใจว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ชุมชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง หรือประเทศหนึ่ง แตกต่างไปจากอีกชุมชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง หรือประเทศหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่น และ ไทย ต่างเปิดประเทศรับอารยธรรมตะวันตกในยุคใหม่อย่างเป็นทางการเกือบจะพร้อมๆ กัน (พ.ศ. 2396 และ 2398) แต่ปัจจัยอะไรที่ทำให้ไทย และญี่ปุ่นมีพัฒนาการที่แตกต่างกันในปัจจุบัน ดังนั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีคุณค่าทางการศึกษา และเสริมสร้างปัญญาให้แก่ผู้ศึกษาเป็นอย่างดี

การปลูกฝังเรื่องราวต่างๆ อย่างถูกต้องให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งอยู่ในวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ เป็นระยะที่สำคัญมาก เพราะเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และการเรียนรู้เหล่านั้นจะมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตเด็กภายหลัง ประสบการณ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากหลักสูตรปฐมวัยประกอบด้วยประสบการณ์ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมบูรณาการที่ได้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น [7] (พัชรี ผลโยธิน, 2552 : 13) และเป็นทฤษฎีของเอดการ์ เดล ที่ได้ยอมรับกันอย่างแพร่หลายว่าเด็กที่ได้เรียนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม จะมีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่เรียนจากสิ่งที่เป็นนามธรรม และกระบวนการสำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ของเด็กวัยนี้ คือ การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กโดยพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครอบครัว จะมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจัยของความสำเร็จในการเลี้ยงดูเด็ก ต้องเริ่มต้นที่ความเชื่อว่าพ่อแม่คือครูคนแรกของลูก [8] และพ่อแม่ควรตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย (วรนาท รักสกุลไทย, 2552: 14) ดังนั้น การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง เช่น การฝึกอบรม การประชุม การให้คำปรึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น รวมทั้งผู้ปกครองควรสนับสนุนให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม มีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพจิตดีและมีอารมณ์แจ่มใส [9] (สุนันทา สิริโสภณ, 2553: 35)

กิจกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์สถานที่ดีจัดให้เด็กปฐมวัยจะกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เนื่องจากเด็กจะได้ข้อมูลปฐมภูมิที่สอดคล้องกับวัยเด็ก ดังนั้น การสัมผัสของจริง ได้ไปเยี่ยมชม จะเหมือนกับว่าเด็กได้ไปห้องปฏิบัติการ ประโยชน์ที่ได้คือ เด็กจะเกิดประสบการณ์เป็นรูปธรรม และจากการได้สัมผัสบุคคลและชีวิตจริง ซึ่งประสบการณ์นี้จะช่วยขยายมโนทัศน์เดิม และเพิ่มมโนทัศน์ใหม่ให้กับเด็ก [10] (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 54 ; อ้างอิงจาก Jackman. 1977: 287)

คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ เป็นแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง การจัดการศึกษาในรูปแบบเช่นนี้ เป็นความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ครู สถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานต่างๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื้อหาสาระ การพบปะผู้คน และประสบการณ์มากมาย ซึ่งล้วนส่งผลดีต่อพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

สมมติฐานการวิจัย

ผู้ปกครองมีการความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และด้านการรับรู้ความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัยที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ปกครอง แม่กับลูก พ่อกับลูก หรือผู้ปกครองกับเด็กปฐมวัย ที่พาเด็กปฐมวัยมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ คู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 1) ความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์
 - 2) ความพึงพอใจ ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 แบบประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Samples

การเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เสนอโครงการการพัฒนาคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ให้กับพิพิธภัณฑ์สถาน

แห่งชาติ พระนคร เพื่อขออนุมัติในการทดลองใช้คู่มือที่พัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการประสานงานกับทางพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ด้วยตนเอง

2. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเข้าร่วมโครงการผ่านทางเครือข่ายผู้ปกครองในอินเทอร์เน็ต

3. รวบรวมข้อมูลใบสมัครจากผู้ปกครองพร้อมประสานงานรายละเอียดและนัดหมายวันเวลาดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

4. ดำเนินการประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ก่อนศึกษาคู่มือ [Pre-test] ด้วยแบบประเมินการรับรู้ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

5. ผู้วิจัยแนะนำการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ โดยวิธีแนะนำผู้ปกครองเป็นรายบุคคล

6. ผู้วิจัยเชิญผู้ปกครองพาเด็กปฐมวัยเข้าชมพิพิธภัณฑ์ตามแผนกิจกรรมในคู่มือในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

7. ประเมินการรับรู้ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังศึกษาคู่มือ [Post-test]

8. ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

9. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นรายบุคคล

ทั้งนี้การเก็บข้อมูลจะใช้วิธีแบบ One Group Pre-test Post-test Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2535:124)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านการรับรู้บทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และความคิดเห็นด้านการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ก่อนและหลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์พบว่าก่อนการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความ

คิดเห็นว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร เป็นเรื่องยากและไม่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เนื่องจากไม่ใช่พิพิธภัณฑ์สำหรับเด็กโดยเฉพาะ แต่หลังจากที่ผู้ปกครองได้ทำการศึกษาคู่มือและดำเนินกิจกรรมกับเด็กปฐมวัยตามคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์แล้ว ผู้ปกครองทุกคนที่ร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ได้รับรู้บทบาทการเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ บทบาทการเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น จากการสังเกตหลังจากได้รับแจกคู่มือแล้ว ผู้ปกครองจะให้ความสนใจกับเนื้อหาในคู่มือเป็นอย่างดี ปฏิบัติตามคำแนะนำต่างๆ ตามขั้นตอนที่คู่มือระบุไว้ และหยิบคู่มือมาเปิดอ่านประกอบการทำกิจกรรมเป็นระยะๆ รวมทั้งมีการจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ลงไปในส่วนบันทึกข้อมูลในช่วงท้ายของคู่มือผู้ปกครองหลายครอบครัว สนใจที่จะเข้าร่วมโครงการครั้งต่อไป และจากการติดตามผลการวิจัยเพิ่มเติมมีหลายครอบครัวพาเด็กปฐมวัยมาเที่ยวพิพิธภัณฑ์ด้วยตนเอง และประยุกต์ความรู้ความเข้าใจจากคู่มือในบทที่ 4 เพื่อออกแบบรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในครอบครัวของตนเอง

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า ความคิดเห็นด้านการรับรู้ของผู้ปกครองเรื่องบทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์และความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครอง หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองส่วนมากที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองที่พาเด็กไปเที่ยวนอกบ้านบ่อยๆ แต่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยมากนัก ผู้ปกครองมีความพอใจที่ได้รับรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการส่งเสริมการเรียนรู้แบบง่ายๆ ที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง เช่น การวางแผนการไปเที่ยวล่องหน้า

การเตรียมอุปกรณ์หรืองานประดิษฐ์ง่ายๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไปด้วย การพูดคุยและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวด้วยการตั้งคำถามง่ายๆ การสรุปความคิดรวบยอดด้วยการวาดภาพและจัดบันทึกเรื่องราวลงในโปรชนียบัตรแล้วส่งกลับหาตัวเองที่บ้าน ซึ่งจากการติดตามผลหลังการวิจัยพบว่ามีหลายครอบครัวนำวิธีการนี้ไปใช้ต่อ คือ เขียนโปรชนียบัตรทุกครั้งทีไปเที่ยวนอกบ้าน และเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มผลงานของเด็ก ในช่วงท้ายของการวิจัยในการพูดคุยเป็นกลุ่มหลังทำแบบประเมินความพึงพอใจ ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นว่ามีความพึงพอใจกับคู่มือและแผนกิจกรรมที่ได้ทำ พอใจที่เห็นเด็กได้ร่วมกิจกรรมอย่างมีความรู้และมีความสุข หลายคนให้ความเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีและควรขยายผลจัดทำโครงการต่อไป นอกจากนี้ผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะว่าคู่มือผู้ปกครองในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ควรมีภาพประกอบเพิ่มมากขึ้น และจัดทำรูปเล่มให้สวยงามเพื่อความดึงดูดใจในการศึกษาคู่มือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติปรากฏว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ อยู่ในระดับพอใจมาก ร้อยละ 93.34 ระดับพอใจปานกลางร้อยละ 6.63 และระดับไม่พอใจร้อยละ 0 แสดงว่าจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยเกิดความพึงพอใจต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

อภิปรายผล

จากการวิจัย การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ผู้วิจัยพบว่า

1. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และสามารถอภิปรายได้ว่า คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ได้ก่อให้เกิดการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทที่จะเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับ

เด็กปฐมวัยด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนรู้ที่บ้านและที่โรงเรียน ผู้ปกครองได้เรียนรู้เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการอย่างสมวัย และมีบุคลิกลักษณะ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ยังได้แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านขั้นตอนต่างๆ เช่น การฝึกการสังเกตและให้เด็กลองเปรียบเทียบเครื่องมือเครื่องใช้ในสมัยโบราณที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ กับเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้านว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการกระตุ้นความสนใจให้กับเด็กเกิดความอยากรู้ได้เป็นอย่างดี หรือขั้นตอนการเล่านิทานจากภาพวาดที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งผู้ปกครองสามารถเล่านิทานได้ง่ายๆ ด้วยการใส่ชื่อของเด็กลงไปในตัวละครจากนิทาน แต่งเรื่องให้สนุกสนานและสอดคล้องกับความสนใจของเด็กแต่ละคน ก็จะ让孩子เกิดความประทับใจและสนใจที่เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ต่อไป

และนอกจากผู้ปกครองจะได้รับบทบาทของการกระตุ้นให้เกิดอยากรู้ในเบื้องต้นแล้ว จากคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ผู้ปกครองก็จะได้ทราบถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑ์ การจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า และการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอีกด้วย

2. การรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ หลังการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ สูงกว่าก่อนใช้คู่มือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสามารถอภิปรายได้ว่า หลังจากใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์แล้ว ผู้ปกครองสามารถรับรู้ได้ถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการใช้คู่มือประกอบการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการจัดกิจกรรม ซึ่งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแนะนำส่วนจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์และเรื่องราวที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งเห็นความสำคัญของการศึกษาคู่มือและการเตรียมกิจกรรมล่วงหน้าก่อนมาพิพิธภัณฑ์

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ ที่ระดับพอใจมากร้อยละ 93.34 ระดับพอใจปานกลางร้อยละ 6.63 และระดับไม่พอใจร้อยละ 0 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยว่า ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ และสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือเนื่องจากกิจกรรมในคู่มือทำให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้บทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ในสำหรับเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์ได้มากขึ้น ทั้งในส่วนของเนื้อหาและทฤษฎีส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และในส่วนของแผนกิจกรรมซึ่งออกแบบให้ผู้ปกครองและเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นก่อนมาร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อเด็กโดยเฉพาะ (ในการวิจัยครั้งนี้คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร) น่าจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ยาก และไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก แต่เมื่อผู้ปกครองได้ศึกษาคู่มือและพาเด็กชมพิพิธภัณฑ์ตามแผนกิจกรรมจากคู่มือแล้ว พบว่าในพิพิธภัณฑ์ ถึงแม้จะไม่ได้จัดแสดงไว้สำหรับเด็กโดยเฉพาะ แต่ก็มีเรื่องราวที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเลือกเรื่องและหัวข้อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก ทำให้ผู้ปกครองเห็นถึงผลดีของกิจกรรมและเกิดความพึงพอใจต่อคู่มือผู้ปกครองในแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

การนำผลงานการวิจัยเกี่ยวกับคู่มือผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ไปใช้ มีข้อเสนอแนะที่ควรปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ทั้งผู้ปกครองจากทางอินเทอร์เน็ต และผู้ปกครองที่พาเด็กมาชมพิพิธภัณฑ์ตรงกับวันที่จัดโครงการในครั้งนี้ ดังนั้นจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่าที่กำหนดไว้ เพราะไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า จึงควรมีการเตรียมคู่มือผู้ปกครองและอุปกรณ์สำรองไว้ให้มากกว่าจำนวนที่สมัครไว้

2. ควรเตรียมของว่างและน้ำดื่มไว้ให้พร้อม เพราะเมื่อเด็กทำกิจกรรมในช่วงแรกเสร็จแล้วมักจะเหนื่อยและหิว และควรเตรียมไว้ของว่างให้หลากหลาย เพราะเด็กๆ แต่ละคนมีความชอบที่แตกต่างกัน

3. รูปเล่มของคู่มือควรมีตัวหนังสือขนาดใหญ่ สามารถอ่านได้ชัดเจน เพื่อสะดวกต่อผู้ปกครองในการศึกษาทำความเข้าใจ ควรมีภาพประกอบ และรูปเล่มที่สวยงามเพื่อความดึงดูดใจในการศึกษาคู่มือ

4. จากการวิจัยพบว่าคู่มือผู้ปกครองหรือแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยทำให้ผู้ปกครองสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ในทุกสถานที่ ดังนั้นหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรตระหนักถึงความสำคัญของคู่มือผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10**. ค้นเมื่อ 17 มกราคม 2552, จาก URL: <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>.
- Erikson, E. [1963]. **Childhood and society**. London : Imago.
- นิตยา ภัสสรศิริ & ราศรี ทองสวัสดิ์. (2523). **เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน**. กรุงเทพฯ: ชมรมไทย-อิสราเอล.
- มงคล สำราญสุข. (2541). **นำชมห้องแสดงประวัติศาสตร์ชาติไทยพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

- จารุณี อินเฒ่าฉาย. (2541). พิพิธภัณฑสถานกับบทบาททางสังคมและการพัฒนาประเทศพิพิธภัณฑสถานปีที่ 6. (3), 3-13.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2543). ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยาจากเอกสารไทยและต่างประเทศ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรี ผลโยธิน. (2552). หลักสูตรปฐมวัย: การบูรณาการผ่านการเล่น. วารสารการศึกษาปฐมวัย, 13(3), 11-13.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง: บทบาทที่เข้มแข็งขึ้นใน Dripping Spring Elementary School, Tx. USA. วารสารการศึกษาปฐมวัย, 13(3), 14-16.
- สุนันทา สิริโสภณ. (2553). เลี้ยงลูกให้เป็นอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: ทีบีเค มีเดีย พับลิชชิ่ง.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.